

עפ"ג 19018/01/14 - זיאדה נהאד נגד מדינת ישראל, באמצעות פרקליטות מחוז חיפה, ובאמצעות המחלקה המשפטית מחוז צפון בבית המכס והמע"מ

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

08 מאי 2014

עפ"ג 19018-01-14 נהאד נ' מדינת ישראל

עפ"ג 25301-01-14 מדינת ישראל נ' נהאד ואח'

בפני הרכב השופטים: יגאל גריל, ס. נשיא [אב"ד], ש' ברלינר, ב' בר-זיו

זיאדה נהאד ע"י ב"כ עוה"ד ג'מאל ח'יר ואח'

נגד

מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז חיפה (פלילי) ע"י
ב"כ עוה"ד גב' לילך תמיר ואח' ובאמצעות המחלקה
המשפטית מחוז צפון בבית המכס והמע"מ ע"י ב"כ עוה"ד
נעמה עציון ואח'

פסק דין

1. בגזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופטת א. קנטור, סגנית הנשיא, ת"פ 13141-12-08 מיום 1.12.13), הוטלו על המערער עונשים אלה: מאסר בפועל למשך 18 חודשים, 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים אם יעבור המשיב עבירה על חוק מס ערך מוסף או על פקודת מס ההכנסה, קנס בסך 20,000 ₪ או 5 חודשי מאסר תמורתם. על כל אחת משתי החברות בע"מ אותן ניהל המערער הוטל קנס בסך 1,000 ₪. זאת, לאחר שהנאשמים הודו והורשעו לפי הסדר טיעון במיוחס להם בכתב האישום המתוקן שהוגש בערכאה הראשונה, שנסב על עבירות מס, וכלל שלושה אישומים.

2. באישום הראשון דובר על שלוש פרשות שעניינן הוצאת 30 חשבוניות שבגינן לא שולם מס ועל רישום של עוסק מורשה במע"מ בתחבולה, והעבירה היא שימוש במרמה ובתחבולה או הרשאה לאחר להשתמש בהן - עבירה לפי סעיף 117(ב)(8) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן - החוק). באישום השני דובר בהודעות שמסר המערער במטרה בהן הוא הודה בהשמדת מסמכים, והאשמה היא זיוף, הסתרה, השמדה או שינוי פנקס או מסמך אחר שהמערער נדרש למסור לשלטונות מע"מ - עבירה לפי סעיף 117(ב) של החוק. האישום השלישי עניינו קבלת סכום של 5,970,937 ₪ מלקוחה, עליו לא דווח לרשויות המס ומסירת חשבוניות במטרה להסוות את הפעילות העסקית של המערער וכדי להתחמק מתשלום מס והכנת פנקסים כוזבים - עבירות של קיום פנקסי חשבוניות כוזבים לפי סעיף 220(4) לפקודת מס ההכנסה (להלן: "הפקודה"), ושימוש במרמה עורמה ותחבולה, עבירות לפי סעיף 220(5) לפקודה.

3. בהסדר הטיעון הוסכם כי הטיעון לעונש יהיה חופשי, ולצורך זה הורתה הערכאה הראשונה על הגשת תסקיר של שירות המבחן לגבי מצבו המשפחתי, הכלכלי והבריאותי של המערער. בתסקיר מיום 18.6.12 מפרטת קצינת המבחן את עברו ורקעו של המערער (כבן 61 שנה, נ + 5, אב לבן נכה, שירת שירות צבאי מלא ואח"כ במג"ב), אשר אינו עובד מאז שנת 2004 לאחר שהסתבך כלכלית. המערער, כך נרשם בתסקיר, "מקבל אחריות לביצוע העבירות

ומביע חרטה עמוקה על מעשיו", אך פעל מתוך מצוקה כלכלית אף ש"ידע שבביצוע מעשיו הינו עובר על החוק, אולם פעל מתוך מצוקה כספית ומתוך רצון להתמודד עם חובותיו הרבים ולא העריך את חומרת מעשיו והשלכותיהם". כיום המשפחה מתקיימת מקצבת ביטוח לאומי, והמערער "מביע חרדה ממשית מאפשרות שליחתו לריצוי מאסר בפועל", ומהשפעת הדבר על בנו הנכה, הסובל משיתוק כללי בגופו ומוכר כנכה בשיעור של 100 אחוזים. קצינת המבחן התרשמה כי מדובר "באדם אשר לאורך חייו כשל בהתנהגותו העסקית והכלכלית ובשל מצוקות כלכליות אלו ביצע עבירות פליליות כלפי מוסדות בחברה. ניכר כי מבין כיום את חומרת מעשיו ועסוק בשנים האחרונות בשיקום מעמדו הבינאישי והמשפחתי והחזרת האמון מול משפחתו וכן בטיפול ודאגה לילדיו". לאור כל האמור, קבעה קצינת המבחן: "אין אנו באים בהמלצה טיפולית אודותיו" אולם, בהתחשב ברקע המשפחתי ובמיוחד בצרכי הבן הנכה, "ומבלי להתעלם מחומרת העבירות ומעברו הפלילי המכביד [של המערער] אנו מתרשמים", כך סיכמה קצינת המבחן את חוות דעתה, "כי יש לסיים את ההליך המשפטי בהטלת מאסר אשר ירוצה בעבודות שירות."

4. עברו הפלילי המכביד של המערער נפרס לעינינו על פני 11 עמודי תדפיס המידע הפלילי. תחילתו בשנת 1983, כאשר המערער הורשע בעבירה של משיכת שיק ללא כיסוי, ואחריתו (למעט העבירות הנוכחיות) בהרשעה מיום 5.6.08 (ת"פ (שלום חדרה) מס' 1816/07 בגין 10 עבירות של זיוף וקבלת דבר במרמה. הגיליון כולל מגוון הרשעות נוספות ובהן עבירה על החוק בגלל אי הגשת דוח"ת לשלטונות מע"מ ועבירה על הפקודה בגלל אי העברת מס שנוכה. העונשים שהוטלו על המערער במהלך השנים, וכללו, בין היתר, שני עונשי מאסר בפועל, האחד של 4 חודשים, והשני למשך 5 חודשים.

5. לאחר שהמערער הביא עדי אופי מטעמו, ואף הרחיק בטיעונו לעונש עד כדי היותו אי כשיר פסיכיאטרית לעמוד לדין, ניתן ביום 1.12.13 גזר דינה המפורט והמנומק של כב' השופטת קנטור. היא ציינה כי כתב האישום תוקן לקולא במידה ניכרת לעומת האישומים המקוריים, "אך בפועל הנאשם לא שילם לאוצר המדינה סכום של קרוב ל-6 מיליון ₪ והתחמק מלשלמו בדרכים אשר תוארו בכתב האישום המתוקן" (נזכיר כי הרשעותיו הקודמות של המערער כוללות שני מקרים של הכשלת עיקולים). השופטת הדגישה את חומרת העבירות של עברייני המס "הגוזלים את כספי הציבור, יוצרים דמורליזציה בקרב ציבור משלמי המיסים וגורמים במעשיהם נזק רב למדינה"; הפנתה לדברי בית המשפט העליון בע"פ 519/89 ולכך כי יש להטיל על עבירות מעין אלה עונש של מאסר בפועל; ציינה כי אין מדובר במעידה חד פעמית, וכן כי "עניינו במי שמזלזל בשלטון החוק ולמעשה גנב מהקופה הציבורית בלא שהחזיר לה דבר. על כן, אין מנוס מלהטיל על הנאשם ענישה מרתיעה שתכיל מרכיב עונשי של מאסר בפועל."

מצד שני, עמדה כב' השופטת קנטור על הנתונים האישיים של המערער; ייחסה משקל רב לטיפול אותו הוא מעניק לבנו הנכה וכן מסירותו להוריו הקשישים; להודייתו בהזדמנות הראשונה, ולכך שחסך זמן שיפוטי ניכר. היא ביקרה את פעולות הנאשם שגרם לסחבת בשמיעת התיק, אך לקחה בחשבון גם את השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום נגדו, וכן ציינה את דברי עדי האופי על כך שהנאשם הוא "אדם נעים הליכות".

בגזר הדין צוין כי מדובר בעבירות הן על חוק מע"מ והן על הפקודה, עבירות שנעברו לאורך זמן, ולפיכך הוטלו על המערער העונשים דלעיל, כשרכיב הענישה העיקרי הוא 18 חודשי המאסר בפועל.

6. המערער מלין על חומרת העונש. המחדל אמנם לא הוסר, אך לטענתו, יש להטיל את האשמה בכך על המשיבה, אשר דורשת מאת המערער את מלוא המגיע, בעוד שלרוב נוטה רשות המיסים לוותר על החיובים הנוספים של ריבית והצמדה. תקופת המאסר לשיטתו ארוכה מדי, בהשוואה למאסר שהוטל בפרשה חמורה לאין שיעור (ת"פ (מחוזי חיפה) 55365-03-12), שם נגזר מאסר בפועל לתקופה של 20 חודשים, לאחר שהפגיעה בקופת המדינה הגיעה לסכום של עשרות מיליוני שקלים. ב"כ המערער ציין, כי "אין לזלזל בכך שבסופו של דבר המערער יחזיר את כל סכום המס לקופת המדינה". לאור זה הוחלט כי הוא יוכל להפקיד בקופת בית המשפט עד ליום 1.5.14 את סכום הכסף שברצונו לשלם, אשר יועבר לשלטונות המס על חשבון חובו.

7. המדינה טוענת כי העונש שהוטל על המערער חורג לקולא. היא מבקשת כי נתערב בגזר הדין ונורה על הארכת תקופת המאסר. ב"כ המדינה הדגישה כי המערער הציע תחילה לשלם את מחצית סכום המע"מ, ולאחר מכן הציע לשלם את מלוא סכום הקרן, כולל הפיגורים, והתנה זאת בקיצור תקופת המאסר בהתאם לאורך תקופת המאסר עד כה, הצעות שנדחו על ידי המדינה. מדובר בסכומים גבוהים ביותר וקרן המס בצירוף הריבית עולה כיום לכדי יותר מ 1,570,000 ₪.

8. אלמלא קיים המערער את שהתחייב ושילם לקופת המדינה, לאחרונה, סכום של 100,000 ₪ על חשבון חובו, לא היינו מתערבים בפסק דינה של הערכאה הראשונה. על עצם החומרה שבעבירות מס מן הסוג דנן, הנעברות תוך כוונה פלילית, בשיטתיות, ולאורך זמן, אין צורך להכביר מילים. כל שכן שעה שהן נעברו על ידי נאשם שלחובתו עבר פלילי מכביד, הן בעבירות המשיקות לנוכחיות, עבירות הכוללות יסוד של זיוף מרמה והכשלת עיקול, והן עבירות מס קודמות. השיטתיות, התמשכות הביצוע, העדר רתיעה לאחר ענישה שהוטלה בפרשות קודמות, היקפן הכספי של העבירות, ואי סילוק המחדל במלואו, כל זה מצדיק ענישה מחמירה התואמת בעיקרו של דבר את תקופת המאסר שהוטלה במקרה דנן, כך שלא היינו מתערבים בגזר הדין, והיינו משאירים אותו על כנו, תוך דחיית ערעורה של המדינה.

לענין חומרת העבירות המס, אנו מפנים לדברי בית המשפט העליון בע"פ 624/80 **חברת וייס ארנסט בע"מ** נ' **מדינת ישראל**, פ"ד לה (3) 211, 217-218 (1981):

"ידעו נא עברייני הצווארון הלבן, כי "צווארוננו של עושה העבירה הזו אינו "לבן", והריהו כצווארוננו של כל פורץ ושודד, שהאחד שודד את קופתה של המדינה, והאחד שודד את קופתו של הפרט" (ע"פ 344/80 [2] הנזכר). ידעו נא חבריו וידידיו של וייס, וידעו נא אנשי המסחר, המלאכה והתעשייה, אנשי מקצועות חופשיים וכיוצא בהם, כי אנו מתייחסים בחומרה יתרה למעלימי המס, ועם כל הצורך להתחשב בנסיבות אישיות, מי שעובר עבירות מס בנסיבות כה חמורות צפוי לא רק לעונשי קנס אלא אף לעונשי מאסר, שאינם קלים כלל ועיקר. מודע אני לכך, כי בהטילנו עונשי מאסר אלה אין בכוחנו לעקור את הרע מקרבנו, אך מקווה אני, כי בכך אנו מצמצמים במידה מסוימת את היקפו."

9. זאת ועוד, גם הטענה לפיה נקלע המערער למצוקה כלכלית ובעטיה בוצעו העבירות נשוא הערעורים שבפנינו, אין בה כדי לסייע בידי המערער. סוגיה זו נדונה בהרחבה על ידי בית-המשפט העליון ברע"פ 4844/00 **ברקאי נ' מדינת ישראל**, פ"ד נו(2) 37, 46 (2001):

"יוצא אפוא כי על-פי תכליתם, האיסורים הפלייליים על הימנעות מהעברת מסים שנגבו משתרעים גם על מצבים שבהם לפרט עומדת אך ברירה בין עיכוב כספי המסים בידיו לבין התמוטטותו הכלכלית. שכן, לפרט אין זכות לבסס את המשך פעילותו העסקית על כספים שאינם שייכים לו. על-כן יש לקבוע כי ההגנות של "הצדק סביר" ונקיטת האמצעים הסבירים או הנאותים למניעת העבירה אינן חלות אף אם העיכוב בהעברת כספי המסים נבע ממצוקה כלכלית קשה שהותירה בפני הפרט אך בחירה בין העברת כספי המסים, שאינם שייכים לו, לבין קריסתו הכלכלית."

10. כפי שציינה הערכאה הראשונה, היא לקחה בחשבון, בגזרה את העונש, כי המערער לא עשה מאומה להסרת המחל, ואף לא כל חלק ממנו. לכן, בהתחשב בתשלום האמור, שאפשר אולי שיש עימו גם ביטוי של חרטה, מחליטים אנו להקל במידה מסוימת בענישתו של המערער, כך שבמקום 18 חודשי מאסר בפועל, יבואו 15 חודשים. שאר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

שיקול נוסף שהביאנו להתחשב במערער נסב על מצב בנו הסובל מנכות מלאה וזקוק לסיעוד ולעזרה יומיומית, הניתנת לו, גם על ידי המערער.

11. לסיכום: אנו דוחים את ערעורה של המדינה ומקבלים חלקית את ערעורו של המערער, כך שהמאסר בפועל יעמוד על תקופה של 15 חודשים, במקום 18 חודשים שגזרה הערכאה הראשונה.

שאר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

ניתן היום, ח' אייר תשע"ד, 08 מאי 2014, במעמד הנוכחים.

ברכה בר-זיו, שופטת

שמואל ברלינר, שופט

יגאל גריל, סגן נשיא
[אב"ד]